

Guovlohálddahusdoaimmahat

Gádjundoaimma bálvalusat Lappi buresveadjinguovllus 2022

Guovlohálddahusdoaimmahaga
áššedovdiárvvoštallan

Seppo Lehto

Olggosaddi

Gádjundoaibma ja ovddaldastin

Gádjundoaimma bálvalusat Lappi buresveadjinguovllus 2022

13.10.2023

Publikašuvnna čáli

Seppo Lehto

Aluehallintovirastojen julkaisuja 203/2023

ISSN-2343-3132

ISSN -

Prentenbáiki

2023

GOVVIDANSIIDU

Aluehallintovirastojen julkaisuja 203/2023
(Guovlohálddahusdoaimmahagaid publikašuvnnat)

čállit Seppo Lehto		Almmustahttináigi 13.10.2023	
Publikašuvnna namma Gádjundoaimma bálvalusat Lappi buresveadjinguovllus 2022			
<p>Čoahkkáigeassu</p> <p>Guovlohálddahusdoaimmahat ráhkada gádjundoaimma ordnenlága (613/2021) mielde juohke jagi gádjundoaimma ordnema guoski áššedovdiárvoštallama buresveadjinguovlluid mielde ja riikkaviidosaččat. Áššedovdiárvoštallamat fáallet lađastallojuvvon dieđu gádjundoaimmaid guovddáš bálvalusaid ordnema oasseguovlluid birra guovlluguovdasaš ja našuvnnalaš mearrideaddjiide, virgehálddašeaddjiide ja áššedovdiide.</p> <p>Guovlohálddahusdoaimmahaga árvvoštallan govvida gádjundoaimma dili 2022. Lappi gádjunlágádusa lihkuhisvuodaid ovdaeastadeami bálvalusat leat ollašuhhton 2021 mearriduvvon ođđa organisašuvdnamálla mielde. Organisašuvdnaođastusa boadusin lihkuhisvuodaid ovdaeastadanbargu lea beavttálmuvvan veardidettiin jahkái 2021. Lihkuhisvuodaid ovdaeastandoaimma ovddidandárbbut gusket dorvvolašvuodagulahallama ja gohcingalledemiid fidnet ortnegii nu, ahte dat čuvvot gádjunlága ja Lappi gádjundoaimma bálvalandássemearrádusaid.</p> <p>Gádjundoaimma doaimanvállmmašvuodaáiggat 2022 ledje eanaš gádjundoaimma doaimanvállmmašvuoda plánerávvaga mielde. Lappi buresveadjinguovllus leat golbma riskaruvdoguovllu, main doaimavállmmašvuodaáiggiid eanemusáigeulbmilat eai leat ollašuvvan 2019-2022. Duot riskaruvddut leat Roavvenjárgga Viirinkangasis, Durdnosa gávpotguovddáža Suensaaris ja Røytta industriijaguovllus.</p> <p>Gádjunstašuvnnaid guhkes mátkegaskkaid dihte lasseveahki fidnen sáhttá bistit guhká, ja Lappi gádjunlágádusa ovttadagat galget danin nagodit iehčanas guhkilmas doibmii. Dan dihte gádjundoaimma vuosttasvuolgaga fievruid doaimansihkarvuoha galgá leat Lappis alladásat ja gádjunstašuvnnaid doaimasajit áššálaččat. Ođđa fievruid háhkan, boares fievruid atnin sihke gádjunlágádusaid ođđa- ja divvunhuksen leat váldon vuhtii ja áigeplánejuvvon čielgasit Lappi gádjunlágádusa investerenplánas.</p>			
<p>Áššesánit</p> <p>Gádjunplána Áššedovdiárvoštallan Bálvalandássi Buresveadjinguovlu</p>			
ISSN (prentejuvvon)	ISBN (prentejuvvon) xxxx-xxxx	ISSN (neahttapublikašuvdna) 2343-3132	ISBN (neahttapublikašuvdna) -
Oppalaš siidomearri 30	Giella Teaksta...	Haddi Teaksta...	
Olggosaddi Teaksta...	Deattus Teaksta...		

Sisdoallu

1	Lihkuhisvuodaid eastadeami bálvalusat	6
2	Gádjundoaimma bálvalusat	9
3	Gádjundoaimma plánat	19
4	Gádjundoaimma eaktodáhtolaš doaimman	21
5	Álbmotsuodjaleami bálvalusat	23
6	Gádjundoaimma bálvalusaid kvalitehta ja dan ovdidandárbu	25
7	Gádjundoaimma investeremat	26
8	Metodat ja kvalitehtačilgehus	27
9	Čuvvosat	29
10	Gáldut ja árvvoštallamis adnon duogášmateriála	29

Lohkkái

Guovlohálddahasdoaimmahat válmmaštallá gádjundoaimma ordnenlága (613/2021) 14 § mielde guovllustis jahkásaččat áššedovdiárvoštallama buresveadjinguovlluid mielde, vai sáhttá árvoštallat gádjundoaimma bálvalandási ja ruhtadeami dási reahkkáma. Áššedovdiárvoštallamiin dárkkoduvvojit ja árvoštallojuvvojit gádjundoaimma bálvalandási bargguguovdasaččat, gádjundoaimma bálvalusaid dárbu, fidnašuvvama ja kvalitehta ollašuvvan ja meroštallon boahtti ovdáneapmi sihke investeremiid dárbu ja váikkuhusat.

Áššedovdiárvoštallamat doaimmahuvvojit sisáššiidministerijai ja almmustuvvojit almmolaš diehtofierpmis. Áššedovdiárvoštallamiin lea dehálaš sajádat sisáššiidministeriija ja buresveadjinguovlluid jahkásaš ráđđádallamiin.

Ovddasvástádus gádjundoaimma ordnemis lea 2023 álggu rájes 21 buresveadjinguovllus ja Helssega gávpogis. 2023 ráhkaduvvon árvoštallamiin dárkkodit gádjundoaimma bálvalusaid dási boares, heaittihuvvon guovlluguovdasaš gádjundoaimma organisašuvnnaid dieđuiguin. Árvoštallamat eai dan dihte buot osiin vástit sisdoalu, mii lea meroštallojuvvon sisáššiidministeriija lánkaásahusas buresveadjinguovllu čuovvun- ja árvoštallangeatnegasvuođa ja guovlohálddahasdoaimmahaga áššedovdiárvoštallama birra. (21.12.2022/1213).

Árvoštallama guovddáš diehtogáldun leat buresveadjinguovlluid jahkásaš čielggadeamit. Árvoštallamis adnojuvvo lassin eará gohcinbarggus ovdan boahtán diehtu, dego guoddalančovdosat ja divvunmearrádusat. Dasa lassin árvoštallamis adnojuvvojit ávkin buresveadjinguovllu iešgohcima buvttadan diehtu, doaimma meroštalli guovddáš dokumeanttat, dego bálvalandássemearrádusat, sihke Pronto-statistihkat (gádjundoaimma resursa- ja lihkuhisvuodastatistihkat).

Áššedovdiárvoštallamat fáilet lađastallojuvvon dieđu gádjundoaimma guovddáš bálvalusaid ordnema oasseguovlluin guovlluguovdasaš ja našuvnnalaš mearrideaddjiide, virgehálldašeaddjiide ja áššedovdiide. Árvoštallamat dorjot maiddá buresveadjinguovlluid doaimma plánema.

Giitit Lappi buresveadjinguovllu oktavuodáolbmuid ja áššedovdiid buori ovttasbarggus árvoštallama ráhkadeamis.

1 Lihkuhisvuodaid eastadeami bálvalusat

Lihkuhisvuodaid eastadeami bálvalusat leat gádjundoibmii gulli

- bagadallan, rávven ja dorvvolašvuodagulahallan
- buollindutkan
- ovttasbargu lihkuhisvuodaid eastadeami várás
- lihkuhisvuodaovdáneami čuovvun
- áššáigullelašvuoda gohcin lihkuhisvuodaid eastadeapmái ja gohcimii gulli bargguin mat dikšojuvvojit buresveadjinguovlluid ovttasdoaimmas
- gohcinbarggut
- válmmašvuodadárkkisteamit.

Dán logus árvvoštallojuvvojit lihkuhisvuodaid eastadeami bálvalusaid dárbu, fidnašuvvan ja ovddidandárbu.

1.1 Bagadallan, rávven ja dorvvolašvuodagulahallan

Gádjundoibmii gulli bagadallan lea earret eará

- huksema, gádjundoaimma plánaid ráhkadeami ja báhtarandorvvolaščiellggademiid ráhkadeami bagadallan ja virgeoapmahačča dahkan árvvoštallanmeannudeapmi
- iešoaivválaš ovddaldastima doarjun
- gádjundoaimma rusttegiid ortnegisdoallama bagadallan.

Gádjundoibmii gulli rávvemii gullet earret eará rávventelefovdna- ja rávvenšleađgapoastabálvalusat. Dorvvolašvuodagulahallamii gullet earret eará álbmotdáhpusat, dorvvolašvuodaskuvlen, sosiála media gulahallan ja mediagulahallan.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádus lea addán rávvema ja bagadallama áššiin mat laktásit ee. huksemii, lávemii, álbmotdilálašvuodaid lágideapmái, buollin- ja báhtarandorvvolašvuhtii sihke jotkkolašvuoda- ja riskahálddašeapmái. Gádjunlágádus fállá gohcci buollindárkkisteaddji -bálvalusa árgabeaivve virgeáigge.

Gádjunlágádus ollašuhtá dorvvolašvuodagulahallama gádjunstašuvnnaid mielde. Buot gádjunlágádusa bargit ja soahpamuščáskadangottit oassálastet dorvvolašvuodagulahallamii.

1.2 Buollindutkan

Buollindutkama ulbmilin lea dollabuollimiid eastadeapmi ja vahágiid ráddjen sihke gádjundoaimma ja doaimmanválmmašvuoda ovddideapmi. Buollindutkamis árvvoštallojuvvo dollabuollima buollánsivva ja čielggaduvvojit buollima buollámii ja leavvamii váikkuheaddji dahkkit, buollimis šaddan vaháгат ja gádjundoaimma johtu. Buollindutkan lea juhkkujuvvon dábálaččat dásiide 1–3. Buollindutkama dieđut vurkejuvvojit Pronto-doaimbaidjoregistarii.

Lappi buresveadjin guovllu mielde gádjunlágádus lea dahkan buollinsivvadutkama dásiin 1–3. Buollindutkama proseassa lea meroštallojuvvon ja govviduvvon sihke doaimma resurserejuvvon.

1.3 Ovttasbargu lihkuhisvuodaid eastadeami várás

Gádjunlágádus galgá lihkuhisvuodaid eastadeami ja dorvvolašvuoda bajásdoallama várás bargat ovttas eará virgeoapmahaččaiguin ja guovllu servošiiguin ja ássiiguin ja oassálastit báikkálaš ja guovlluguovdasaš dorvvolašvuodaplánenbargui.

Eará virgeoapmahaččat leat omd. huksengohcinvirgeoapmahaččat, lávvenvirgeoapmahaččat, birasdearvvašvuoda fuolahusa virgeoapmahaččat, poles ja sosiála- ja dearvvašvuodavirgeoapmahaččat. Ovttasbargobeallin leat lassin ruhtejeaddjit.

Lappi buresveadjin guovllu mielde gádjunlágádusa ovddasteaddjit oassálastet huksenfidnuide áššedovdin ja cealkámuša addin ee. lávven-, huksen- ja divvunfidnuid plánenmuttuin. Gádjunlágádus lea soahpan ovttasbargomeannudeami vuogiin Lappi gielddaid huksengohcinvirgeoapmahaččaiguin.

1.4 Lihkuhisvuodaovdáneami čuovvun

Lihkuhisvuodaovdáneami čuovvumii gullet lihkuhisvuodaáitagiid ja lihkuhisvuodaid meari ja sivaid ovdáneami čuovvun. Čuovvumii gullet maiddái iežas ja ovttasbarggus čadahahtti doaibmajuid álggaheapmi.

Lappi buresveadjin guovllu mielde lihkuhisvuodaovdáneami čuovvun dahkko Pronto-statistihkkačuovvumiin.

1.5 Buresveadjinguovluid ovttasdoaimmas dahkkon lihkuhisvuodaid eastadeapmái ja gohcimii gulli bargguid áššálašvuoda gohcin

Buresveadjinguovlu sáhtta buvttadit iežas ordnenovddasvástádussii gulli bálvalusaid ieš dahje ovttasdoaimmas eará buresveadjinguovlluiguin. Buresveadjinguovlu sáhtta maiddái háhkat daid soahpamuša vuodul eará bálvalusaid buvttadeaddjiin. Vaikko buresveadjinguovlu háhká bálvalusaid eará bálvalusaid buvttadeaddjis, das seailu ovddasvástádus bálvalusaid ordnemis ja daid áššálaš buvttadeami gohcimis.

Lappi buresveadjin guovllu mielde gádjunlágádusas eai lean 2022 ovttasdoaimmas eará buresveadjinguovlluiguin dahkkon barggut.

1.6 Gohcinbarggut

Gádjunlágádus galgá gohčit ahte gádjunlága čuovvu almmolaš geatnegasvuodát čuvvojuvvojit, ja ahte doaimmahárjeheadjit ja visttiid eaiggádat ja hálddašheadjit čuvvot lága čuovvu geatnegasvuodaideaset. Gádjunlágádus galgá iežas gohcima vuolde dahkat buollindárkkistemiid ja eará gohcima eaktudeaddji doaibmajuid.

Lappi buresveadjin guovllu mielde gádjunlágádusa gohcin ollašuvai 2022 A1–A6-buollindorvvolašvuoda luohká čuožahagaid oasil Lappi gádjunlágádusa gohcinplánas ásahuvvon mihttomeari mielde. Eará čuožahagaid gohcima ollašuvvan lei buoret go 2021, muhto ii lean Lappi gádjunlágádusa gohcinplána 2021 mihttomeari mielde.

1.7 Válmmašvuodadárkkisteamit

Gádjunvirgeoapmahaččat sáhttet dahkat dárkkisteamiid, maiguin gohčet gádjunlága čuovvu ordnemiid stuorralihkohisvuodaide ja spiehkastandiliide ovddaldastima várás.

Lappi buresveadjin guovllu mielde gádjunlágádus ii leat lágidan 2022 gádjunlága čuovvu válmmašvuodadárkkisteamiid.

Guovlohálddahušdoaimmahaga árvvoštallan lihkuhisvuodaide eastadeami bálvalusaid dárbbus, fidnašuvvamis ja ovddidandárbbus:

Lappi gádjunlágádusa buvttadan bagadallan- ja rávvenbálvalus lea ollašuhhtton plána mielde ja vuogálaččat.

Dorvvolašvuodagulahallama oasil bálvalandássemearrádusa čuovvu 10 % álbmoga deaivvadanulbmil (kohtaamistavoite) ii ollašuhhtton. Gádjunlágádus lea dovddidan ovddidandárbbuid mat laktásit doibmii.

Gádjunlágádusa Pronto-fiilla mielde buollindutkan lea čađahuvvon eanaš gádjunlága mielde.

Gádjunlágádusas leat vuogáiduvvan ovttasdoaimmageavadat lávvenvirgeoapmahaččaiguin, gielddaid huksengohcimiin sihke eará guovddáš ovttasbargovirgeoapmahaččaiguin ja -beliiguin.

Gádjunlágádus čuovvu jeavddalaččat guovllu lihkuhisvuodaide meari ja sivaide ovdáneami. Gádjunlágádusas eai leat doaisttáži návccat fidnejuvvon statistihkamateriála analyseremii ja fidnejuvvon bohtosiid ávkkástallamii lihkuhisvuodaide ovdaeastadeamis. Guovlohálddahušdoaimmahaga oainnu mielde gádjunlágádus galgá buoridit lihkuhisvuodaideđuid analyserennávccaidis. Gádjunlágádus lea váldán vuhtii dán ovddidandárbbu.

Gádjundoaimma gohcin lea 2022 ollašuvvan Lappi gádjunlágádusa gohcinplána mielde várrii suojeht A1–A6-buollindorvvolašvuodaaluohká čuožahagaid oasil. Eará čuožahagaid ollašupmi lea buoret go 2021, muhto ii Lappi gádjunlágádusa gohcinplána 2021 mihttomeari mielde.

2 Gádjundoaimma bálvalusat

Gádjundoaimmain dárkkuhit hohpolaš bargguid maid ulbmilin lea

- gádjut ja suddjet olbmuid, opmodaga ja birrasa go lihkuhisvuolta uhkida dahje dáhpáhuvvá
- ráddjet vahágiid maid lihkuhisvuolta dagaha ja geahpedit lihkuhisvuoda čuovvumušaid.

Gádjundoaimmas dárbbášlaš doaibmajuid galgá sáhttit dahkat ádjánkeahtá ja beaktilit.

2.1 Álbmoga váruheapmi

Gádjunlágádus fuolaha guovllustis álbmoga váruheamis várra- ja lihkuhisvuodadilálašvuodas ja alárbmavuogádagas mii dárbbášuvvo váruheapmái.

Lappi buresveadjin guovllu mielde álbmoga váruheapmi dáhpáhuvvá ovddimustá várradieđahusaid bokte. Eanaš Lappi álbmogis orru giddes álbmotčerggoniid gullanviidodagaid olggobealde.

Lappi gádjundoaimma bálvalandássemearrádusa mielde álbmoga váruheapmi ollašuhitto čoahkkebáikkiin ja sierra riskačuozáhagaid lahkosis giddes álbmotčerggoniiguin. Eará guovlluin váruheapmi ollašuhitto čerggoniiguin maid sáhtá lihkahallat. Čerggoniid saddjejit gádjunlágádusa riskakártema vuodul. Álbmotčerggoniid háhkamis váldojuvvojit vuhtii johtti čerggoniid geavahanvejolašvuodát. Ođđa álbmotčerggoniid háhket jahkásaččat 2–4 stuhka¹.

2.2 Gádjundoaimma

Gádjundoaimma juhkkovuođat dán árvvoštallamis vuodđoválmmašvuoda ja sierraválmmašvuoda bálvalusaide.

Vuodđoválmmašvuoda bálvalusain dárkkuhit dakkár gádjunovttadaga dahje gádjundoaimma buvttadan gádjundoaimma bálvalusaid mat eai gáibit spesiálagálvvuid ja -skuvlema. Vuodđoválmmašvuoda bálvalusaid buvttadeapmái oassálasti bargoveagas gáibiduvvo gádjunsuorggi ámmát- dahje soahpamušbargoveaga vuodđoskuvlen, dohkálaš fysalaš doaibmannákca ja gokčevaš máhttima bajásdoallan. Vuodđoválmmašvuoda bálvalusaid gálvvuin gáibiduvvo, ahte gálvvuiguin sáhttet čađahit dábáleamos gádjun- ja čáskadanbargguid.

Gádjundoaimma sierraválmmašvuodain dárkkuhit gádjundoaimma ovddalgihtii meroštallojuvvon ja sihkkarastujuvvon návcca ovdamearkka dihte čađahit suovvabuokčama, kemikálabuokčama, čáhcegierabuokčama, birasvahágiid hehttema ja allagasas gádjuma sihke eará báikkálaš riskkaid čuovvu válmmašvuoda gádjundoaimmii. Sierraválmmašvuodaid bálvalusat eaktudit bargoveagas sierraskuvlema ja muhtun oassái bargguid čađaheami várás gelbbolašvuoda, man galgá ođasmahttit mearreáigge. Sierraválmmašvuoda bálvalusaid beaktilis ollašuhittin sáhtá gáibidit spesiálagálvvuid.

¹ Lapin pelastustoimen palvelutasopäätös 2020–2023

2.2.1 Gádjundoaimma vuodđoválmmašvuodát

Gáibádusat doaibmanválmmašvuhtii

Gádjundoaimma doaibmanválmmašvuoda plánerávvagis Suopma lea juhkkojuvvon 1 x 1 kilomehtera sturrosaš ruvtton. Ruvttot leat juogustuvvon njealji riskaluohkkái (I–IV) dan vuodul, man duodáláganat gádjundoaimma hohpolaš barggut leat ruvtto guovllus. Iešguđege riskaluohkkái lea ásahuvvon eanemusáigi, man siste ruvtuid galgá olahit. Unnimusulbmilin lea, ahte hohpolaš gádjunbargguin vuosttaš ovttat olaha riskaruvttui ásahuvvon doaibmanválmmašvuodaáigeulbmila unnimustá 50 %:s bargguin.

Tabealla 1: Doaibmanválmmašvuoda ulbmiláiggit

Riska-luohkká	1. ovttaga doaibmanválmmašvuodaáigi	Gádjundoaimma doaibmanválmmašvuodaáigi	Gádjunjoavkku doaibmanválmmašvuodaáigi
I	6 min	11 min	20 min
II	10 min	14 min	30 min
III	20 min	22 min	40 min
IV	ii gáibádus	ii gáibádus	ii gáibádus

Riskaguovlokárta

Buresveadjinguovllu gádjundoaimma bálvalandássemearrádusa mielde gádjundoaimma vuodđoválmmašvuoda bálvalusat buvttaduvvojit sisáššiidministeriija almmustahttin gádjundoaimma doaibmanválmmašvuodarávvaga mielde. Lappi gádjundoaimma riskaguovlokárta čuovus 1.

Vuosttas ovttaga doaibmanválmmašvuodaáigeulbmil

Vuosttas ovttaga doaibmanválmmašvuodaáigi lea áigegaska vuosttas gádjundoaimma ovttaga alarmeremis dasa, go vuosttas gádjundoaimma ovttat lea čuozáhagas. Dušše hohpolaččat dáhpáhusbáikái sirdásan ovttagat váldojuvvojit vuhtii.

Lappi buresveadjin guovllu mielde vuosttas ovttaga ollašuvvan doaibmanválmmašvuodaáigi oppa guovllus 2022 lei buohkanassii 9 minuhta 57 sekundda. Ovddit golmma jagi áiggiid gaskaárvu lei 10 minuhta 7 sekundda, nu ahte vuosttas ovttaga doaibmanválmmašvuodaáiggi mediána lea buoret go ovddit golmma jagi gaskaárvu.

2022 Lappi gádjunlágádusas ledje 2253 alármbabarggu main vuosttas ovttaga doaibmanválmmašvuodaáigi mihtiduvvui. Jagi 2022 gádjunlágádusa vuosttas gádjunovttadat olahii čuozáhaga riskaluohkáide ásahuvvon ulbmiláiggi čuovvovaččat:

I-riskaluohkká 57 % bargguin

II-riskaluohkká 79 % bargguin

III-riskaluohkká 92 % bargguin.

Čuolbmaruvttot vuosttas ovttaga doaibmanválmmašvuodaáigeulbmila oasil

2022 ollašuvvan doaibmanválmmašvuoda lassin guovlohálddahuodoaimmahat lea iežas materiálain čielggadan doaibmanválmmašvuoda ollašuvvama 1. ovttaga oasil buot riskaruvttuin. Dárkkodeamis leat mielde dušše dat riskaruvttot main dárkkodanbajis leat unnimustá njeallje barggu juohke dárkkodanjagi. Dárkkodeamis leat meroštallan tearpmaid *čuolbmaruvtto* ja *boahti čuolbmaruvtto*. Čuolbmaruvttos doaibmanválmmašvuoha lea báhcán ollašuvakeahtá njealji ovddit kaleandarjagi (2019–2022).

Lappi buresveadjinguovllus gádjundoaimma vuosttas ovttaga čuolbmaruvttot main 2019–2022 leat leamaš unnimustá njeallje hohpolaš alárbmabarggu, leat golbma stuhka. Čuolbmaruvttot leat Roavvenjárgga Viirinkangasis, Durdnosa gávpotguovddážis Suensaaris sihke Röyttä industriijaguovllus. Čuolbmaruvttuid kártagovat leat čuovvovaš siiddus.

Tabealla 2: Čoahkkáigeassu Lappi vuosttas ovttaga čuolbmaruvttuin

Riskaluohkká	Čuolbmaruvttot, main min. 4 barggu
I	2
II	1
III	0
Oktiibuot	3

Kárta 1: I-riskaguovllu čuolbmaruvttot Roavvenjárgga Viirinkangasis ja Durdnosa Suensaaris. Riskaruvttuin leat leamaš 2019–2022 unnimustá 4 alárbmabarggu.

Kárta 2: II- riskaguovllu čuolbmaruvtto Durdnosa Röyttäs. Riskaruvttos leat leamaš 2019–2022 unnimustá 4 alárbmabarggu.

Gádjunndoaimma doaibmanvállmmašvuodaáigeulbmil

Gádjunndoaimma doaibmanvállmmašvuodaáigeulbmil lea áigegaska vuosttas gádjunndoaimma ovttadaga alarmeremis dasa, go unnimustá njealji olbmo sturrosaš gádjunjoavku álggaha beaktilis gádjunndoaimma. Duššefal hohpolaččat dáhpáhusbáikái sirdásan ovttadagat váldojuvvojit vuhtii.

Lappi buresveadjin guovllu mielde gádjunndoaimma ollašuvvan doaibmanvállmmašvuodaáigi oppa guovllus 2022 lei buohkanassii 14 minuhta ja 43 sekunda. Ovddit golmma jagi gaskaárvu lei 14 minuhta ja 46 sekunda, nu ahte gádjunndoaimma doaibmanvállmmašvuodaáiggi mediána lea ovddit golmma jagi gaskaárvvu mielde.

2022 Lappi gádjunlágádusas ledje 666 barggu main gádjunndoaimma doaibmanvállmmašvuodaáigi mihtiduvvui. Gádjunlágádusa vuosttas gádjunovttadat olahii beaktilis gádjunndoaimma álggaheapmái meroštallon ulbmiláiggi čuovvovaččat:

I –riskaluohkká 65 % bargguin

II- riskaluohkká 83 % bargguin

III- riskaluohkká 91 % bargguin.

Gádjunjoavkku doaibmanvállmmašvuodaáigeulbmil

Gádjunsearvái gullet jodiheaddji ja unnimustá guokte ja eanemustá vihtta gádjunjoavkku. Daningo duođalaš gádjunjoavkku doaibmanvállmmašvuodaáiggit eai leat anus, gádjunsearvvi rehkenastojuvvon doaibmanvállmmašvuodaáigin doaibmabidjostatistihkka Prontos geavahuvvo áigegaska vuosttas gádjunndoaimma ovttadaga alarmeremis dasa, go dáhpáhusbáikái leat ollen unnimustá ovcci gádjunndoaimma olbmo. Duššefal hohpolaččat dáhpáhusbáikái sirdásan ovttadagat váldojuvvojit vuhtii.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunjoavkku gádjunndoaimma ollašuvvan doaibmanvállmmašvuodaáiggiid mediána 2022 lei 19 minuhta 31 sekunda. Ovddit golmma jagi gaskaárvu lei 16 minuhta 43 sekunda, nu ahte gádjunjoavkku gádjunndoaimma doaibmanvállmmašvuodaáiggi mediána lea sturron, muhto lea ain vuollel gádjunjovkui I-riskaluohkkái ásahuvvon 20 minuhta ulbmiláiggi.

Lappi gádjunlágádusa gádjunndoaimma doaibmanvállmmašvuodaáiggiid mediána I–III riskaguovlluin 2019–2022 deavdá guovlohálddahasdoaimmahaga oazžun čielggadeami mielde sisáššiidministeriija meroštallan gáibádusa 50 % unnimusollašuvvamis.

2.2.2 Gádjunndoaimma sierravállmmašvuodát

Suovvabuokčanvállmmašvuodát

Suovvabuokčamiin dárkkuhit čáskadan- ja gádjunbarggu mii dahkko deattaábmovuoijnahatrusttegiiguin ja áššálaš suddjenreaidduiguin. Dákkár

čáskadan- ja gádjunbargu eaktuda dan, ahte gártá bahkket buolli, dievva suova leahkki ja ráddjejuvvon sissadjái dahje bargat buolli vistti gáhtu alde.

Suovvabuokčan gáibida gáddjuin barggu eaktudan skuvlema, jeavddalaš jahkásaš hárjehallama mii bajásdoallá máhttima sihke dohkálaš fysalaš návcca ja gokčevaš dearvvašvuodadili. Buolli ja ráddjejuvvon sissaji čáskadeapmái atnet maiddá eará vugiid go suovvabuokčama.

Lappi buresveadjinguovllu mielde suovvabuokčama čađahannákca molsašuddá gádjunstašuvnnaid mielde. Giema, Roavvenjárgga ja Durdnosa gádjunstašuvnnain lea suovvabuokčama čađahannákca 24/7.

CBRNE-lihkuhisvuodaid válmmašvuodat

CBRNE-lihkuhisvuodain dárkkuhuvvojit lihkuhisvuodat, main leat oassálastin kemijjalaš ávdnasat (C), biologalaš dávdadagaheadjit (B), rádioaktiivvalaš ávdnasat (R), váimmusenergiija (N) dahje bávkkanasat (E).

Kemikálalihkuhisvuodaid hehtten dahkko dárbbu mielde kemikálabuokčamiin mainna dárkkuhuvvojit diđošan-, gádjun-, hehtten- dahje eará vástideaddji barggut mat dahkkojuvvojit njuolggovára guovllus, ja mat eaktudit deattaáibmovuoigŋahatrusttega ja heivvolaš kemikálasuodjebiktasa atnima. Kemikálabuokčan gáibida gáddjuin barggu eaktudeaddji skuvlema, jeavddalaš jahkásaš hárjehallama mii bajásdoallá máhttima sihke dohkálaš fysalaš návccaid ja gokčevaš dearvvašvuodadili.

Lappi buresveadjinguovllu mielde kemikálabuokčama čađahannákca molsašuddá gádjunstašuvnnaid mielde. Giema, Roavvenjárgga ja Durdnosa gádjunstašuvnnain lea suovvabuokčama čađahannákca 24/7.

Čáhcegádjuma válmmašvuodat

Čáhcegádjumii gullet gádjunjoavkkut ja fatnasiiguin čáhcegieragádjun sihke čáhcebuokčan. Čáhcegieragádjumiin dárkkuhuvvo olbmo, ealli dahje opmodaga gádjun ja vahága hehtten mat dahkkojit čáhcegierragis dahje dalán čáze vuolde almmá čáhcebuokčanrusttega haga. Čáhcebuokčan dárkkuha olbmo dahje opmodaga gádjuma ja birasvahága hehttema mat gáibidit čáhcebuokčanrusttega ja -reaiduid.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunjoavkkut mat leat oktilis válmmašvuodas ja mat nákcet čáhcebuokčamii ja čáhcegieragádjumii, leat golmma stašuvnnas (Giepmma, Roavvenjárga ja Duortnus). Eará gádjunstašuvnnain lea čáhcegieragádjunválmmašvuolta mii molsašuddá soahpamušbargoveaga čađahannávcca mielde.

Birasvahágiid gádjunjoavkkut sierraválmmašvuodat

Birasvahágiid gádjunjoavkkut dárkkuhuvvo oljo- ja kemikálavahágiid gádjunjoavkkut.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusa birasvahágiid hehttenválmmašvuolta lea gádjunlágádusa oljohehttenplána mielde ja gokčevaš.

Lappi gádjunlágádusa birasvahágiid hehttendássi lea 2022 árvvoštallon leat sisáššiidministeriija rávvaga mielde dássi A. Riskaárvvoštallama eaktudeaddji hehttendássi lea B. Dát dássi ii olahuvvo, ja mearkkašahti váilevašvuodát leat ekonomii- ja buhtadushálddaha pláνας sihke lánkaásahusvuodu ja rávvagiid oktiivástádusas².

Tabella 3: Birasvahágiid hehttendássi³

	Dássi A	Dássi B	Dássi C
B2. Ovddaldastima riskavuodustus	Potentiála nuoskkidangáldut, duođalágan vahátávdnasat ja golganmearit leat dovddiidahtton.	Dovddiidahtton nuoskkidangálduide leat rehkenastojuvvon golganárvuoluoittut ja ovddaldastin lea speadjalastojuvvon duođalágan golganmeriide.	Ovddaldastin vuodđuduvvá potentiála golganmeriide, ja hehttenvuogadaga skálenvuoha (su. skaalautuvuus) lea árvvoštallojuvvon vahága duođalašvuodagrádaid mielde (riskaluohkát tier 1-3).
	Hehttenláhká leahkki duođalágan ávdnasiid várraiešvuodát ja golganláhtten leat čielggaduvvon, daid tokeva- ja/dahje geavahan-dorvvolašvuodadieđáhusat dahje vástideaddjit leat álkit fidnemis. (tokeva: hehttenráva diliin main kemikála dagaha vára)	Hehttenláhká leahkki ávdnasiid iešvuodát leat čielggaduvvon maiddá akuhta muttu manjelaš áigái ja daid várraiešvuodáin leat ráhkaduvvon oanehis čoaččágeasut/checklistu.	Plánii gullet ávnnasguovdasaš vahátskenáriot ja hehttenmetodaávvžžuhusat sierra diliin suddjendásiideasetguin.
	Nuoskkidangáldut leat dovddiidahtton. Hehttenráva vuodastuvvon lea riskavuodát.	Nuoskkideami váikkuhanguovlluid árvvoštallamii leat ávkkástallan fievrasan- ja leavvanmálliiguin dahje eará luoittuin. Váikkuhanguovlu lea árvvoštallojuvvon sihke gustovaš ja fuonimus vejolaš diliide.	Fievrasan- ja leavvanmálliid ráhkadeamis leat váldon vuhtii vahátávdnasa iešvuodaid nuppástuvvan (su. säistyminen) ja jagiáiggiid molsašuddan.

Allagasas gádjuma válmmašvuodát

Allagasas gádjun sisttisoallá allagasas fievrriiguin ja báddegádjumiin gádjuma doaimbajuid sihke bargama guovllus gos lea gahččanvárra. Gahččanvárra guovllus bargan sáhtta leat psyhkalaččat ja fysalaččat gáibideaddji bargu man dorvvolaš čađaheapmi ása daččái sierragáibádusaid, mat laktásit dearvašvuhtii, doaimmanákkii, skuvlemii ja hárvhallamii.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádus lea lágidan olles- ja oasseáigásaš bargoveahkasis skuvlema nu, ahte das leat válmmašvuodta ja nácca ollašuhttit allagasas gádjumii ja gahččanvárraguovllus bargamii laktáseaddji barguid bargodorvvolaččat ja beaktilit.

Čáskadančázi fidnema válmmašvuodát

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusa buvttadan čáskadančázi fidnen árvvoštallojuvvo leat buori dásis. Muhtun buresveadjinguovllu gielddain leat váilevašvuodát čáskadančáhcevuogadagaid fuolahusas ja doaimmanortnegis.

² Ympäristövahingon torjuntavalmius pelastustoimessa 2022, aluehallintovirastojen julkaisuja 157/2023

³ Ympäristövahingon torjuntavalmius pelastustoimessa 2022, aluehallintovirastojen julkaisuja 157/2023

Eará báikkálaš riskkaid čuovvu válmmašvuodát

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádus lea meroštallan eará báikkálaš riskkaid čuovvu válmmašvuodaid. Árvvoštallamis leat váldon vuhtii industriijalágádusat, ruvkket, girdingiettit, bealuštanfámuid vuorkkát, hámmanat ja turismaguovddážat sihke dulvvit ja meahccebuollimat.

2.3 Gádjundoaimma jođiheapmi

Gádjundoaimma jođiha gádjunvirgeoapmahaš, ja gádjundoaimma hápmašumis lea álo jođiheaddji. Ovttasdoaimmandiliin main gádjundoibmii oassálastet eanet virgeoapmahaččat, gádjunvirgeoapmahaš doaibmá váldojođiheaddjin. Gádjundoaimma jođiheamis ráhkaduvvojit dárbbášlaš plánat main meroštallojuvvojit riskkaid ja áitagiid eaktudeaddji jođihanorganiseremat iešguđet viidosaš ja maiddái guhkitáigásaš diliin.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusas lea anus golmmaceahkálaš jođihanvuogádat. Jođiheami dásit leat joavkkujođiheaddji-, gohcci buollinmeaštir- ja hoavdagohccidási.

2.4 Buresveadjinguovluid ovttasdoaimmas dikšun gádjundoibmii gulli bargguid áššáigullelašvuoda gohcin

Buresveadjinguovlu sáhhtá buvttadit iežas ordnenovddasvástádussii gulli bálvalusaid ieš, ovttasdoaimmas eará buresveadjinguovlluiguin dahje háhkat daid soahpamuša vuodul eará bálvalusaid buvttadeaddjiin. Vaikko buresveadjinguovlu háhká bálvalusaid eará bálvalusaid buvttadeaddjis, das seailu ordnenovddasvástádus ja ovddasvástádus bálvalusaid áššáigullelaš dikšuma gohcimis.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusaid gaskasaš veahkkeaddimis lea sohppojuvvon Davvebađaeatnama ja Kainuu buresveadjinguovlluiguin.

2.5 Gádjunvirgeoapmahačča addin virgeveahkki

Gádjunvirgeoapmahaš sáhhtá addit iežas doaibmansuorgái heivvolaš virgeveahki stáhta, buresveadjinguovllu dahje gieldda virgeoapmahačča ja lágádusa lágas ásahuvvon barggu čađaheami várás.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádus addá virgeveahki eará virgeoapmahaččaide dan bivddedettiin, jus virgeveahki addin ii headuš iežas bálvalanbuvttadeami.

2.6 Riikkaidgaskasaš veahki addin ja vuostáváldin

Gádjundoaimma oassálastá válmmašvuoda bajásdoallamii, man gádjundoibmii gulli veahki addin olgoriikkaide ja gádjundoibmii gulli riikkaidgaskasaš veahki vuostáváldin eaktudit.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusas leat riikkaidgaskasaš veahki válmmašvuodas guhkitáigásaš dahje erenoamáš máhttima gáibideaddji bargguid

várás (Davvi-Suoma oktasaš) Árktalaš gádjunjoavku ja HCP-modula (pumpenmodula mas alla kapasitehta). Riikkaidgaskasaš veahki vuostávdin ollašuhhto ovttasbarggus Davvi-Suoma gádjunlágádusain dahje sisáššiidministeriija rávvagiid mielde.

Guovlohálddahasdoaimmahaga árvvoštallan gádjundoaimmaid dárbbus, fidnašuvvamis ja ovddidandárbbus:

Guovlohálddahasdoaimmahaga oažžun čielggadeami mielde gádjunlágádusa giddes álbmotalárpmaid gullon ja ođđaháhkamiid ollašupmi eai leat buot osiin Lappi gádjundoaimma gustojeaddji bálvalandássemearrádusa mielde.

Gádjundoaimma Pronto-statistihka mielde gádjunlágádusa vuosttas ovttadaga ja gádjundoaimma doaibmanválmmašvuođaáiggiid ollašupmi I–III-luohká riskaguovlluide lea gádjunlága mielde ja lea stuorát, go sisáššiidministeriija ásahan eanemusáigegáibádusa 50 % hohpolaš veahki gáibideaddji lihkuhisvuođain.

I- ja II-riskaluohká riskaruvttuin, mat leat Durdnosa Suensaaris, Röyttä industriijaguovllus ja Roavvenjárgga Viirinkangasis, ii leat 2019-2022 oktiige olahuvvon sisáššiidministeriija ásahan 50 % ollašupmi gádjundoaimma doaibmanválmmašvuođas. Das čuovvu, ahte riskaruvttot leat nu gohčoduvvon “čuolmaruvttot”. Riskaárvvoštallama mielde dán ruvttuin lea vejolašvuohta lihkuhisvuhtii mii dagaha stuorra olmmoš- dahje opodatvahágiid. Guovlohálddahasdoaimmahaga mielde gádjundoaimma doaibmanválmmašvuohta ii duoin riskaruvttuin leat ollašuvvan dego gádjunlágas dárkkuhuvvo.

Guovlohálddahasdoaimmahaga oainnu mielde gádjunlágádusa njuolgo válmmašvuohta gádjundoaimma sierraválmmašvuođa eaktudeaddji čadaheapmái lea dušše Giema, Durdnosa ja Roavvenjárgga gádjunstašuvnnain. Čielggadeami mielde gádjunlágádus lea lágidan olles- ja oasseáigásaš bargoveahkasis skuvlema nu, ahte das lea válmmašvuohta ja náka ollašuttit sierraválmmašvuođa gáibideaddji bargguid dorvvolaččat ja beaktilit.

Gádjunlágádusa birasvahágiid hehtendássi ii leat riskaárvvoštallama eaktudeaddji dási mielde. Guovlohálddahasdoaimmahaga árvvoštallama mielde váilevašvuođat eai leat nu fuomášahttit, ahte birasvahágiid hehtten livččii duođalaččat áitojuvvon.

Guovlohálddahasdoaimmahaga oažžun čielggadeami mielde muhtun buresveadjinguovllu gielddain čáskadančázi čáskadančáhcevuogádaga fuolaheapmi ja doaibmanbajásdoallan eai čuovo gádjunlága dárkkuhusa.

Guovlohálddahasdoaimmahaga árvvoštallama mielde Lappi gádjunlágádusa gádjundoaimma jodiheapmi lea ollašutton Lappi gádjundoaimma bálvalandássemearrádusa mielde. Jođihanvuogádat lea maidái gádjunlága ja gádjundoaimma doaibmanválmmašvuođa plánarávva mielde.

Guovlohálddahasdoaimmahaga oainnu mielde Lappi gádjunlágádusas lea válmmašvuohta sihke riikkaidgaskasaš veahki addimii ja dan vuostávdimii.

3 Gádjundoaimma plánat

Dát lohku giedahallá plánaid maid gádjunlágádus galgá ráhkadit gádjunlága mielde. Plánat leat gádjundoaimma bálvalusaid buvttadeami doarju áššegirjjit, ja dát gádjundoaimma bálvalusaid buvttadeapmi lea árvvoštallama čuožáhahkan. Guovlohálddahušdoaimmahat árvvoštallá plána ráhkadeami ja ollašuhhtima buresveadjinguovllu addin čielggadeami vuodul.

Gádjunlágádus galgá gádjunlága mielde ráhkadit gádjundoaimma ja dan jodiheami guoski plánaid maid buresveadjinguovllu lihkuhisvuodaáitagat eaktudit. Gádjunlágádusat galget ráhkadit ovttasdoaimmas gaskaneaset ja gádjundoaimma ovttasbarggu ordnemis vástideaddji gádjunlágádusaid jodiheami vuolde plánaid, mat gusket ovttasbargoguovllu olis dáhpáhuvi jodiheami ja gádjundoaimmas dárbbášlaš veahki addima.

3.1 Alárbmaráva

Gádjunlágádus galgá ráhkadit alárbmarávvaga gádjundoaimmas dárbbášlaš resurssaid alarmeremis ovttasbarggus gádjundoibmii oassálastiiguin, virgeveahki addi virgeoapmahaččaiguin ja Heahteguovddášlágádusain. Alárbmaráva galgá ráhkaduvvot nu, ahte heahteguovddáš sáhtta alarmeret gádjundoibmii lagamus heivvolaš ovttadagaid beroškeahtta das, man buresveadjinguovllus dat bohtet.

Lappi buresveadjinguovllu mielde alárbmarávvagat leat ráhkaduvvon gádjunlága mielde Heahteguovddášlágádusa Erica-diehtovuogádahkii.

3.2 Gádjunlágádusaid gaskanas veahkkeaddima plánat

Gádjunlágádus galgá dárbbu mielde addit veahki nuppi gádjunlágádussii gádjundoaimmas. Gádjunlágádus galgá maiddái ráhkadit ovttasbarggus gádjunlágádusaid ovttasbargoplánaid veahki addimii ovddaldastimis sihke veahki bivdimis ja addimis. Gádjunlágádusat galget ovddaldastit gádjundoaimmas dárbbášlaš veahki addimii ovttasbargoguovllu olis ja dárbbu mielde maiddái nuppi gádjunlágádusaid ovttasbargoguovlui gulli gádjunlágádusain.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusaid gaskanas veahkkeaddimis lea sohppojuvvon Davvebađaeatnama ja Kainuu buresveadjinguovlluiguin.

3.3 Ovttasbargoplánat

Gádjunlágádus galgá ráhkadit gádjundoaimma ja dan jodiheami guoski plánaid, maid buresveadjinguovllu lihkuhisvuodaáitagat eaktudit. Stáhta, buresveadjinguovllu ja gieldda virgeoapmahaččat, lágádusat ja fitnodatlágádusat leat geatnegahtton oassálastit gádjunlágádusa jodiheami vuolde gádjundoaimma plánemii ja doaibmat lihkuhisvuoda- ja várradilis nu, ahte gádjundoaimma sáhtta ollašuhhtit beaktilit.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusa ráhkadan lihkuhisvuodaáitagiid eaktudeaddji gádjundoaimma jodihanplánain lea váldon vuhtii ovttasbargu eará virgeoapmahaččaiguin, ealáhusaiguin jna.

3.4 Lihkuhisvuodaáitagiid eaktudeaddji gádjundoaimma ja dan jođiheami guoski plánat

Gádjunlágádus vástida buresveadjinguovllu lihkuhisvuodaáitagiid eaktudeaddji gádjundoaimma ja dan jođiheami guoski plánaid ráhkadeamis. Dasa gullá maiddá čáskadančáhceplána.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusa jođihanplánat, eará gádjundoibmii laktáseaddji doaibmanplánat sihke čáskadančáhceplána leat ráhkaduvvon. Plánain leat váldon vuhtii guovlluguovdasaš riskkat.

3.5 Erenoamáš vára dagaheaddji čuožáhagaid olgguldas gádjunplánat

Gádjunlágádus galgá ráhkadit lihkuhisvuoda várás olgguldas gádjunplána ovttasbarggus áššáigullelaš doaimmadoalliin guovlluin, main lea gádjunlága 48 § miel váimmusenergiijalágádus, buvttadanlágádus, rokkanas bázahusaid guovlu, ruovdemáđiišillju mii adno váralaš ávdnasiid fievrrideapmái dahje hámmanguovlu. Gádjunlágádus ja doaimmadoalli galget fuolahit ovttasbarggus plánas dieđiheamis ja lágidity hárhjehusaid gádjunplána doaibmilvuoda sihkkarastima dihte. Olgguldas gádjunplána eaktudeaddji čuožáhagaid mearri molsašuddá buresveadjinguovlluid mielde.

Lappi buresveadjinguovllu mielde Lappi buresveadjinguovllus ledje 2022 buohkanassii 18 erenoamáš vára dagaheaddji kemikálačuožáhaga, madda galgá ráhkadit olgguldas gádjunplána (UPS, Ulkoinen pelastussuunnitelma) ja lágidity ovttasbarggus doaimmadoalliin kemikálalihkuhisvuodahárhjehusaid. Buot UPS-plánat mat leat Lappi gádjunlágádusa ovddasvástádussan, leat áiggi dásis ja buot UPS-hárhjehusat leat lágidityuvvon sisáššiidministeriija áhahusa mielde.

Guovlohálddahasdoaimmahaga árvvoštallan gádjundoaimma plánaid dárbbus, fidnašuvvamis ja ovddidandárbbus:

Guovlohálddahusa oažžun čilgehusa mielde Lappi gádjunlágádusa gádjundoaimma plánaid fidnašuvvan lea buorre.

Guovlohálddahasdoaimmahat lea árvvoštallan, ahte buot gádjunlágádusa 2022 ráhkadan olgguldas gádjunplánat ja gádjunlágádusa ollašuhttin UPS-hárhjehusat leat sisáššiidministeriija áhahusa mielde.

4 Gádjundoaimma eaktodáhtolaš doaibman

Gádjundoaimma skuvlen-, rávven-, ja čuvgehanbargguin sihke gádjundoaimmain sáhhtá atnit veahkkin soahpamušgottiid ja eará organisašuvnnaid ja olbmuid. Buresveadjinguovlu mearrida, man viidodagas dat atná eaktodáhtolaččaid gádjundoaimma bálvalusaid buvttadeamis.

Soahpamuščáskadangottiid lassin gádjundoaimma bargguin sáhhtá atnit veahkkin eará doaibmiidge, dego mearra- ja jávregádjunserviid ovttadagaid, eaktodáhtolaš gádjunbálvalusa, gádjunsuorggi lihtuid, gádjunbeatnagiid sihke rádioamatevrraid ja eará eaktodáhtolaš doibmii vuođđuvuvi organisašuvnnaid ja serviid.

Dán logus árvvoštallojuvvojit gádjundoaimma eaktodáhtolaš doibmii laktáseaddji bargguid dikšun, bálvalusaid bargguguovdasaš dárbu ja fidnašuvvan ja daid ovddidandárbu.

4.1 Eaktodáhtolaččaid atnin gádjundoaimma bálvalusaid buvttadeamis

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusas leat 31 soahpamuščáskadangotti mat čáskadangoddesoahpamušaidis mielde buvttadit gádjundoaimma bálvalusaid.

4.2 Gádjundoaimma eaktodáhtolaš doaimma ovddideapmi

Gádjundoaimma virgeoapmahaččat galget vejolašvuođaideaset mielde ovddidit daid eaktodáhtolaš organisašuvnnaid doaibmaneavttuid, maid atnet gádjundoaimma bargguin. Eaktodáhtolaš organisašuvnnaid doaibmaneavttuid ovddideapmi sistsidoallá ekonomalaš doarjaga, skuvlendoarjaga dahje eará ovttasbarggu eaktodáhtolaš organisašuvnnaiguin. Doaibmabijut galggašedje vuhttot čállojuvvon ulbmilin ja doaibmabidjun earret eará gádjunlágádusaid doaibmanplánain.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjundoaimma eaktodáhtolaš doaimma ovddiduvvo soahpamuščáskadangottiid ovdánahttinjoavkku jođiheami vuolde gádjunstašuvdna-, gádjunstašuvdnajoavko- ja gádjinguovlodásiin.

4.3 Soahpamuščáskadangoddái ja eará vástideaddji servošii gulli olbmo dearvvašvuođadárkkisteamit

Jus soahpamuščáskadangoddái dahje eará soahpamuša dahkan servošii gulli suovvabuokči dahje eará vástideaddji lossa barggu bargi olmmoš ii leat vuoigadahtton bargogaskavuoda vuodul bargodearvvašvuođafuolahussii, sutnje galgá ordnet bargodearvvašvuođafuolahuslága čuovvu dárkkistemiid vástideaddji dearvvašvuođadárkkistemiid ja ovdaeastadeaddji bálvalusaid. Ovdaeastadeaddji bálvalusain ja dearvvašvuođadárkkistemiin lea ulbmilin eastadit ja duostut dearvvašvuođaváraid ja -hehttehusaid mat šaddet gádjunoibmii gulli barggus ja bargodiliin ja suodjalit olbmo dorvvolašvuođa, bargonávcca ja dearvvašvuođa.

Lappi buresveadjinguovllu mielde Lappi buresveadjinguovlu vástida soahpamuščáskadangottiid bargoveaga dearvvašvuođadárkkistemiin.

4.4 Oasseáigásaš bargoveaga ja soahpamušbargoveaga skuvlen

Gádjundoibmii oassálasti oasseáigásaš sihke soahpamuščáskadangoddái ja eará soahpamuša dahkan servošii gulli olbmossat gáibiduvvo gádjunistituhta, Pelastusopisto, oahppaplána čuovvu skuvlen.

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádus lágida ieš soahpamuščáskadangottiid vuodđoskuvlema. Máhttima bajásdoallamis vástidit soahpamuščáskadangottiid iežaset hárjehallanprográmma mielde.

Guovlohálddahušdoaimmahaga árvvoštallan gádjundoaimma eaktodáhtolaš doibmii gulli barguid dikšumis, dárbbus, fidnašuvvamis ja ovddidandárbbus:

Lappi gádjundoibmii soahpamuščáskadangottiid mearkkašupmi gádjundoaimma bálvalusa buvttadeaddjin lea dehálaš.

Guovlohálddahušdoaimmahaga oainnu mielde gádjunlágádus lea fuolahan soahpamuščáskadangottiid čáskadangoddesoahpamušain, vuodđoskuvlemis, dearvvašvuodádarkkistemiin ja gádjundoaimma eaktodáhtolaš doaimma ovddideamis.

Okta stuorámuš Lappi gádjundoaimma hástalusain lea dorvvastit, ahte leat doarvái soahpamuščáskadangottiid alárbbmaossodagaid bargit erenoamážit boaittoquovlluin.

5 Álbmotsuodjaleami bálvalusat

Gádjundoaimma virgeoapmahaš galgá gádjunlága mielde ovddaldastit gokčevaš plánaiguin ja válmmaštemiiguin doaibmansuorgái gulli álbmotsuodjalanbargguid dikšumii. Álbmotsuodjaleami (VSS, Väestön siviilisuojelu) bálvalusat leat earret eará:

- álbmotsuodjaleapmái ráhkkaneami plána
- gádjundoaimma virgeoapmahaččaid ovdasvástádussan leahkki álbmotsuodjalanbargguid plánaid oktiiheiveheapmi
- buresveadjinguovllu álbmotsuodjalanorganisašuvnna meroštallan
- álbmotsuodjalanbargguide dárbblaš bargoveaga várren
- álbmotsuodjaleami njunuš- ja sierrabargoveaga skuvlen
- jođihansajiid ja eará eavttuid ordnen mat dahket vejolažžan gádjundoaimma spiehkastadiliin
- ovttasbargu gielddaiguin.

Dán logus lea ulbmilin árvvoštallat álbmotsuodjaleami bálvalusaid bargguovdasaš dárbbu ja fidnašuvvama sihke bálvalusaid ovddidandárbbu.

Lappi buresveadjinguovllu álbmotsuodjaleami bálvalusaid guoski dieđut buktojit ovdan sierra dorvvolašvuodaľuohkkájuogus čuvvosis 2.

5.1 Álbmotsuodjaleapmái ovddaldastima plánen

Buresveadjinguovllu gádjundoaimma virgeoapmahaš fuolaha álbmotsuodjaleapmái ovddaldastima eaktudan plánaid ráhkadeamis ja ođasmahttimis sihke resurssain, maid dárbbášit bargguid dikšuma várás.

5.2 Gádjundoaimma virgeoapmahaččaid ovdasvástádussan leahkki álbmotsuodjalanbargguid oktiiheiveheapmi

Buresveadjinguovllu gádjundoaimma virgeoapmahaš fuolaha barggu ja plánaid oktiiheiveheamis nu, ahte váldá vuhtii ovttasdoaimadárbbuid ja -soahpamušaid.

5.3 Buresveadjinguovllu álbmotsuodjalanorganisašuvnna meroštallan

Buresveadjinguovllu gádjundoaimma virgeoapmahaš fuolaha álbmotsuodjalanorganisašuvnna bargoveagas (olles- ja oasseáigásaš sihke soahpamuščáskadangiid bargoveahka), materiála ja sajiid meroštallamis ja várrema guoski plánaid ráhkadeamis ja ođasmahttimis.

5.4 Álbmotsuodjalanbargguide dárbblaš bargoveaga várren

Buresveadjinguovllu gádjundoaimma virgeoapmahačča ovdasvástádussan lea VSS-organisašuvnna bargoveaga ja sajiid várrema prinsihpat ja ođasmahttima áigegaska. Dasa gullet iežas ollesáigásaš ja oasseáigásaš ja

soahpamuščasakadangiid bargoveaga VAP-várreimid (VAP= henkilöstövaraaminen) áigeovuodilvuolta sihke iežas doaibmansajiid ja vejolaš čáhkkensajiid várren.

5.5 Álbmotsuodjaleami njunuš- ja sierrabargoveaga skuvlen

Álbmotsuodjaleami njunuš- ja sierrabargoveagas galgá leat gokčevaš máhttin gádjundoaimma virgeoapmahaččaid ovddasvástádussan leahkki álbmotsuodjalanbargguid dikšuma várás. Máhttimii eaktuduvvon skuvlema, oahpásmuhttima ja máhttima bajásdoallama meroštallan ja meroštallama vuodul plánejuvvon doaibmabijut ráhkadit VSS-skuvlenprográmma.

5.6 Spiehkastatdiliin gádjundoaimma vejolažžan dahkki jođihansajiid ja eará eavttuid ordnen

Gádjundoaimma virgeoapmahaččaid jođiheami eavttut galget sihkkarastojuvvot spiehkastatdiliin. Dat sisttisoallá

- plána jođiheamis spiehkastatdiliin, mielde leat plána ođasmahttin ja plánii oahpásmuhttin
- jođihan- ja gulahallandoaimmain dárbblaš doaibmasajiid, čáhkkensajiid ja suodjesajiid meroštallama ja fuolaheamis soahpama
- jođihan- ja gulahallandoaimmas dárbblaš diehtovuogádagaid ja daid várrevuogádagaid meroštallama ja bajásdoallamis soahpama.

5.7 Ovttasbargu gielddaiguin

Álbmotsuodjaleapmái ovddaldastimis dahkko ovttasbargu gielddaiguin. Ovttasbargu sisttisoallá ovttasdoaibmaráhkadusaid, doaibmanmálliid ja ovttasbarggu eaktudeaddji dieđujohtima. Eará olgguldastimii gulli ovttasbargu lea ovdamearkka dihte gielddaid válmmašvuodaplána doarjun.

Guovlohálddahuodoaimmahaga árvvoštallan álbmotsuodjaleami várás ovddaldastimii gulli gádjundoaimma bargguid dárbbus, fidnašuvvamis ja ovddidandárbbus:

Guovlohálddahuodoaimmahaga árvvoštallan gádjundoaimma bálvalusain Lappi buresveadjinguovllus bukto ovdan dorvvolašvuodaluohkkájuogus čuvvosis 2.

6 Gádjundoaimma bálvalusaid kvalitehta ja dan ovddidandárbu

6.1 Stáhtaráđi kvalitatiivvalaš gádjundoaimma ordnemii nannen riikkaviidosáš mihttomeriid ollašuvvan buresveadjinguovllus

Gádjundoaimma bálvalusaid kvalitehta ja dan ovddidandárbu buresveadjinguovllus mearriduvvo bálvalandássemearrádusas.

Lappi buresveadjinguovllu mielde kvalitehta ii sáhte árvvoštallat, go buresveadjinguovllut álggahedje doaimmaideaset easka 1.1.2023.

6.2 Sisáššiidministeriija ja buresveadjinguovllu ráđđádallamiin sohppojuvvon mihttomeriid ollašuvvan buresveadjinguovllus

Jahkái 2022 eai leat ásahuvvon mihttomearit.

Lappi buresveadjinguovllu mielde sisáššiidministeriija ja buresveadjinguovllu gaskasaš ráđđádallamiin ii leat sohppojuvvon kvalitehta guoski mihttomeriin.

6.3 Sisáššiidministeriija kvalitehta guoski doaibmabidjoneavvagiid ollašuvvan buresveadjinguovllus

Jahkái 2022 eai leat ásahuvvon doaibmabidjoneavvagat.

Lappi buresveadjinguovllu mielde kvalitehta guoski doaibmabidjoneavvagiid ollašuvvama ii sáhte árvvoštallat, go buresveadjinguovllut álggahedje doaimmaideaset easka 1.1.2023.

Guovlohálddahušdoaimmahaga árvvoštallan buresveadjinguovllu čielggadeamis meroštallon gádjundoaimma bálvalusaid kvalitehtas ja ovddidandárbbus:

Guovlohálddahušdoaimmahaga oainnu mielde stáhtaráđi ásahan mihttomearit kvalitatiivvalaš gádjundoaimmaordnemis leat eanaš váldon vuhtii Lappi gádjundoaimma bálvalandássemearrádusas.

7 Gádjundoaimma investeremat

7.1 Investeremiid dárbu

Lappi buresveadjinguovllu mielde gádjunlágádusa 2024 investeremat gusket huksen-, rusttet- ja gálvo-, ICT- sihke eará investeremiid. Investerenplána mielde oppalašgoasttádus jahkái 2024 lea 8 972 000 €.

7.2 Investeremiid váikkuhusat

Lappi buresveadjinguovllu mielde 2024–2027 investeremat váikkuhit čuovvovaš surggiide:

Huksenfidnut:

- doaimanvállmmašvuoda doaimanvállmmašvuodaáiggiid buorideapmi
- bargodorvvolašvuoda bajásdoallan

Rusttegiid ja gálvvuid háhkamat:

- gádjundoaimma čađahannávcca mearkkašahti beavttálmuvvan
- mearrá- ja eananguovlluid oljohehttenvállmmašvuoda buorideapmi
- bargodorvvolašvuoda buorideapmi

ICT ja eará ávnnahis ávkkít:

- Virve 2.0 -rádiofierbmái sirdáseami gáibideaddji háhkamat
- gieddejođihanvuogádat
- bargguid dikšun ii leat vejolaš almmá om. vuogádagaid haga.

Guovlohálddahušdoaimmahaga árvvoštallan investeremiid dárbbus ja váikkuhusain:

Guovlohálddahušdoaimmahaga árvvoštallama mielde Lappi gádjunlágádusa investerenplánas ovdanbukton investeremat leat ákkastallamis ja dárbbášlaččat.

Hukseninvesteremiid oasis gádjunlágádusaid hukseninvesteremiin lea mearkkašahti váikkuhus gádjundoaimma doaimanvállmmašvuoda bajásdoallamii, eaktodáhtolaš doaimma ovddideapmái ja bargoveaga bargodearvvašvuhtii.

Gádjundoaimma vuosttasvuolgima lossa ja geahppa fievruid sihke meahccefievruid ja fatnasiid investeremiid ollašupmi investerenplána mielde lea dehálaš gádjundoaimma doaimmansihkkarastima dorvvasteami várás.

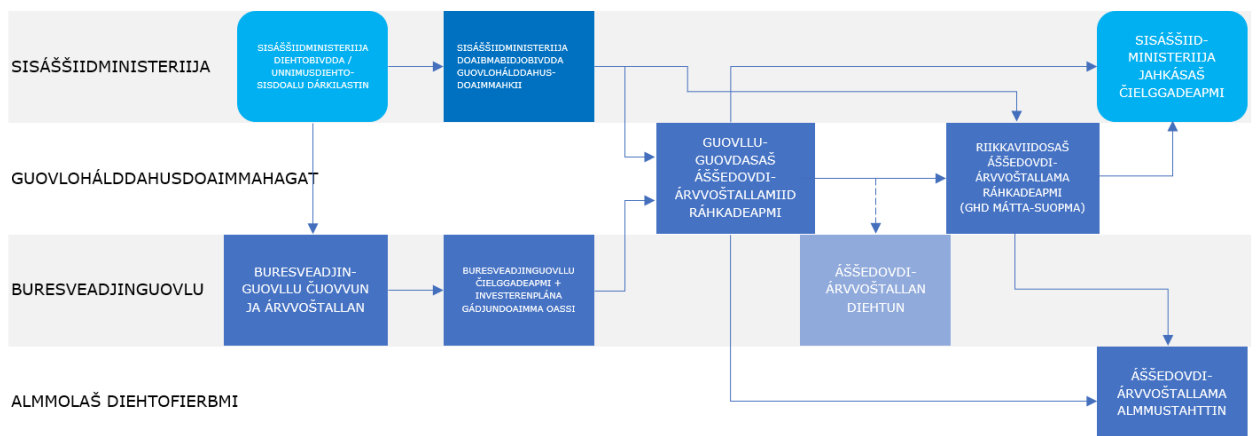
Gádjunbargoveaga persovnnalaš suddjen- ja bargodorvvolašvuodaneavvuid sihke daid fuolahus- ja ortnegisdoallanreaiduide laktáseaddji investeremiid ollašuvvan investerenplána mielde lea dehálaš bargoveaga bargodorvvolašvuoda ja beaktillis gádjundoaimma dorvvasteami dihte.

8 Metodat ja kvalitehtačilgehus

Árvvoštallama diehtovuodđu

Guovlohálddahuosdoaimmahaga ráhkadan áššedovdiárvvoštallan vuodđuduvvá sihke kvantitatiivvalaš ja kvalitatiivvalaš materiálii. Árvvoštallama guovddáš diehtovuodđu ráhkada buresveadjinguovllu jahkásaš čielggadeapmi. Dillegovva mii lea áššedovdiárvvoštallama vuodđun, lea viiddiduvvon nu, ahte leat atnán ávkin gádjundoaimma statistihkkavuogádat Pronto vižžon dieđuid sihke dokumeantamateriálaid ordnejeaddjibeliid hálddahuosain, doaibmanvugiin, plánain ja mearrádusain. Árvvoštallamis leat lassin ávkkástallan guovlohálddahuosdoaimmahagaid gohcinfuopmášumiiguin ja eará našuvnnalaš virgeoapmahaččaid luoittuiguin ja čielggademiiguin.

Árvvoštallama ráhkadeami várás diehtovuodđu lea čohkkejuvvon ovttasbarggus buresveadjinguovllu gádjundoaimmain. Áššedovdiárvvoštallama ráhkadeami proseassa lea govvošis 3.

Govadat 1: Áššedovdiárvvoštallama ráhkadeami proseassa.

Diehtovuodđu rabasvuolta, fidnašuvvan ja kvalitehta

Statistihkalaš diehtu lea vižžon buresveadjinguovllu ráhkadan jahkásaš čielggadeami lassin gádjundoaimma resursa- ja lihkuhisvuodastatistihkkavuogádagas (Pronto). Dan materiála čoaggana ovdal 2023 doaibman guovlluguovdasaš gádjundoaimma organisašuvnnaid sihke ođđa buresveadjinguovlluid bajásdoallan doaibmabidjo- ja resursaregistariin. Eará diehtogáldut leat eanaš dakkárat mat leat fidnemis almmolaččat ja rahpasit. Árvvoštallamis adnon kvalitatiivvalaš dokumeantadieđut leat merkejuvvon gáldočujuhusaiguin. Statistihkkadieđut leat vižžon njuolga registaris almmá riikkaviidosaš dárkkisteami. Guovlohálddahuosdoaimmahagaid raporttat gohcinfuopmášumiin leat rahpasit fidnemis guovlohálddahuosdoaimmahagaid neahttasiidduin.

Eará diehtovuodđus spiehkastahkan guovlluiguin dahkkon ságastallamat ja daid materiálat eai leat almmolaččat. Oktasaš ságastallamiid bokte guovlluid

ovddasteaddjit leat oassálastán árvvoštallamii. Sis lea leamaš maiddái vejolašvuohta kommenteret árvvoštallanteavsttaid daid ráhkadeami muttus.

Bargoveaga olmmošbargojagiid juohkáseapmi sierra bálvalanluohkáide vuodđuduvvá árvui. Árvvu dahkamii ii leat riikkaviidosáš oktilaš ráva, nu ahte iešguhtege gádjuniágádusas árvvoštallan sáhttá leat dahkkon sierralágan metodaiguin.

9 Čuvvosat

Čuovus 1	Lappi buresveadjinguovllu riskaguovlokárta
Čuovus 2	Dorvvolašvuodáklassifiserejuvvon materiála

10 Gáldut ja árvoštallamis adnon duogášmateriála

Aluehallintoviraston julkaisuja 167/2023

Lapin pelastuslaitoksen kommentit 1.8.2023, 4.8.2023

Pelastustoimen palvelut Lapin pelastustoimen alueella 2021, aluehallintoviraston asiantuntija-arvio. Aluehallintovirasto. Luonnos.

Pelastustoimen palvelutasopäätös 2020–2023. Lapin pelastuslaitos

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012)

Pronto-statistihkat

Valvontasuunnitelma 2022. Lapin pelastuslaitos.

Lapin aluehallintovirasto

Rovaniemi

2023